

Sygn. akt I C 260/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2013r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSO Maria Matyja

Protokolant sek. sąd. Joanna Kotowska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2013r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. B.**

przeciwko **(...) S.A. w G. Oddział w O.**

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) S.A. w G. Oddział w O. na rzecz powoda W. B. kwotę 150,-zł (słownie sto pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami od 17 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie

III. zasądza od powoda W. B. na rzecz pozwanego (...) S.A. w G. Oddział w O. kwotę 9.217,-zł (słownie dziewięć tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu

IV. nie obciąża powoda pozostałymi kosztami (wydatkami) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie .

UZASADNIENIE

Powód W. B. pozwem wniesionym dnia 17 kwietnia 2012r. (data stempla pocztowego k 37) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w G. Oddziału w O. kwoty 295.200,-zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz należnych kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podał, że jest właścicielem działek gruntu nr (...) położonych w obrębie (...) Ł. jednostka ewidencyjna (...) gmina P..

W latach 80 –tych ubiegłego wieku pozwany bez dostarczenia powodowi jakiegokolwiek decyzji posadawił na gruntach powoda 9 słupów elektroenergetycznych na których została zawieszona linia elektroenergetyczna 15 kV o długości 287 metrów.

Według powoda powierzchnia gruntów z której korzysta pozwany to 1.230 m²

Trakeja elektroenergetyczna przebiegająca przez grunt powoda wpływa niekorzystnie na uprawy rolne, zwierzęta, a także na zdrowie ludzkie.

Posadowienie linii energetycznej na nieruchomości pozbawiło też powoda możliwości korzystnej sprzedaży działek gruntu. Kupujący po ich obejrzeniu rezygnują z ich kupna

Wskazał też, że pozwany bez zgody powoda pozwany w zależności od potrzeb wchodzi lub wjeżdża na nieruchomości celem wykonania prac konserwatorskich.

Powód wielokrotnie zwracał się do pozwanego o ugodowe rozwiązanie sporu, ale jego oczekiwania nie były traktowane poważnie, gdyż pozwany nie zamierzał uregulować tej nieprawidłowości.

Pozwany (...) S.A. w G. Oddział w O. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz należnych kosztów procesu.

Wskazał, że na działce nr (...) znajduje się linia niskiego napięcia 0,4 kV wybudowana w 1978r. w ramach powszechnej elektryfikacji miejscowości. Linia ta i jej przebieg jest podyktowany tylko i wyłącznie zapotrzebowaniem na energię elektryczną gospodarstwa powoda, a na dostawę energii elektrycznej strony łączy umowa. Taka sama linia tj. 0,4 kV znajduje się na działce nr (...) również wybudowana w 1978r. podczas powszechnej elektryfikacji miejscowości Ł. oraz w celu zasilenia w energię elektryczną okolicznych gospodarstw.

Zarzucił, iż poprzednik pozwanego wybudował sporne urządzenia na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tj. Dz. U. z 1954r. Nr 32 poz. 135). Powołał też się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia na podstawie przepisów w/w ustawy.

Zakwestionował też wysokość roszczenia oraz wyliczenie powierzchni z której powód faktycznie nie może korzystać. Podniósł ponadto, że przedmiotowa nieruchomość w czasie dochodzonego roszczenia miała i ma charakter rolny, a jest powszechne na terenie całego kraju prowadzenie gospodarki rolnej pod przewodami linii energetycznych. Brak jest też jakichkolwiek badań potwierdzających negatywny wpływ linii energetycznych na uprawy rolne.

Pismem z dnia 31 sierpnia 2012r. powód sprecyzował swoje roszczenie, wskazując iż wynika ono z bezumownego posiadania służebności przesyłu.

(pismo powoda k 82-83)

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Na podstawie umowy z dnia 26 października 1990r. małżonkowie J.i O. B.przekazali powodowi gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni 5.75 ha położone w Ł.gmina P.. W skład przekazanego gospodarstwa wchodziły między innymi działki gruntu (...)i(...). W skład gospodarstwa wchodziły dwa murowane budynki mieszkalne trzy i czteroizbowe oraz dwie murowane obory i stodoła drewniana.

(akt notarialny Rep A nr (...) k 17-20, zaświadczenie z Urzędu Gminy P. k 16, mapa ewidencyjna gruntów i budynków k 21-22, wyciąg z wykazu zmian gruntowych k 23-24, wypis z rejestru gruntów k 25- 27, odpis księgi wieczystej KW (...) k 28-32)

W latach 1978/79 na nieruchomości powoda została wybudowana linia niskiego napięcia 15kV

(protokół odbioru technicznego i mapki przebiegu linii k 73-79)

Na w/w działkach gruntu znajduje łącznie 9 słupów elektroenergetycznych na których według wyliczeń powoda zawieszona jest linia energetyczna o długości 287 mb. Zajmowaną powierzchnię pod te urządzenia powód wyliczył na 1.230 m², a wysokość należnego mu odszkodowania za okres 10 lat na kwotę 295.200,- zł przyjmując stawkę 2,- zł za 1 m².

(wyliczenia k 12 ,13 zeznania świadka S. W. (1) protokół k 90, płyta CD k 91)

Z opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki J. K. (2) wynika, że na działce gruntu nr (...) znajdują się trzy słupy nN z linią napowietrzną nN, a na działce (...) znajdują natomiast dwa słupy nN z linią napowietrzną nN. Słup natomiast żelbetowy typu (...) z oprawą oświetleniową znajduje się poza działką nr (...). Z ustaleń biegłego wynika też, że linia napowietrzna na działce przebiegająca na działce nr (...) stanowi część składową przyłącza napowietrznego do budynku znajdującego się na tej działce. Słupy znajdujące się na tej działce gruntu to dwa słupy żelbetowe przelotowe i jeden słup żelbetowy rozkraczny. Natomiast na działce nr (...) znajdują się dwa słupy żelbetowe przelotowe i jeden słup rozkraczny. W oparciu o te ustalenia biegły wyliczył, że powierzchnia gruntu niemożliwa do użytkowania to na działce gruntu nr (...) pod linią napowietrzną zasilającą budynek mieszkalny powoda to 37,4 m², a na działce nr (...) m². Biegły ten wskazał ponadto, że linia nN nie wprowadza oddziaływania elektromagnetycznego, w związku z czym obszar pod linią i w jej pobliżu może być użytkowany na prowadzenie działalności rolniczej; uprawę roślin, pastwiska. Stanowisko wyrażone w opinii pisemnej biegły podtrzymał w ustnych wyjaśnieniach.

Powód zakwestionował opinię biegłego z zakresu elektroenergetyki o tyle, że zarzucił jej brak wyliczenia stref ochronnych.

(opinia na piśmie k 112- 124, pismo powoda k 144-145, ustne wyjaśnienia biegłego do opinii k 282 i odwrot , płyta CD k 285)

Z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości A. R. (1) wynika, że nieruchomości powoda to grunty zadrzewione i pastwiska trwałe (działka nr (...)) oraz grunty orne, użytki rolne zabudowane pastwiska trwałe i niewielkim procencie nieużytki (działka nr (...)). Działki te stanowią część gospodarstwa rolnego położonego we wsi Ł. około 8 km od siedziby gminy P. przy drodze P. – B.. Wieś jest niewielka zamieszkała przez rolników prowadzonych indywidualne gospodarstwa rolne. Biegły podkreślił, że fakt zaopatrzenia gospodarstwa rolnego w energię elektryczną wpływa na podwyższenie jego wartości. Następnie stosując porównawczą metodę wyliczeń cen transakcyjny nieruchomości na terenie gminy P. i gmin okolicznych wyliczył wysokość należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powoda w zakresie całkowitego jej wyłączenia z korzystania na kwotę 150,-zł.

Poczynione przez siebie ustalenia biegły podtrzymał w ustnych wyjaśnieniach.

(opinia na piśmie k 163 - 187, ustne wyjaśnienia biegłego k 240, płyta CD k 242)

Powód zakwestionował opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości przedstawiając własną wycenę sporządzoną przez S. W. (1). Wniósł również o dopuszczenie dowodu z przesłuchania S. W. na okoliczność błędów w wyliczeniach biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, a nadto o zlecenie biegłemu A. R. wyliczenie obszaru stref ochronnych.

(pismo powoda wraz z opinią S. W. k 211-235)

Sąd oddalił powyższe wnioski dowodowe powoda. Oddalił też wniosek powoda o powołanie kolejnego biegłego z zakresu elektroenergetyki celem ustalenia ochronnej strefy ochronnej wzdłuż linii przebiegającej przez działki powoda.

(protokół (...) odwrot, płyta CD k 242, k 283 ,płyta CD k 285)

Powód przesłuchany w charakterze strony zeznał na swojej nieruchomości hoduje bydło, którego ma obecnie ma tylko 8 sztuk, uważa, linia elektroenergetyczna na jego nieruchomości jest źle zabezpieczona, przewody nie są wkopane do gruntu. Boi się jej. Jak zakładano w miejscowości w której mieszka telefony kabel został zakopany i za to otrzymał wynagrodzenie.

(protokół k 240 odwrot i 241, płyta CD k 242.)

Sąd Okręgowy zważył:

Roszczenie powoda w zakresie roszczenia dotyczącego zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z gruntów co do zasady jest usprawiedliwione.

Bezsporny bowiem jest między stronami fakt posadowienia na nieruchomości stanowiącej własność powódki urządzeń, które wchodziły w skład pozwanego przedsiębiorstwa.

Twierdzenia pozwanego iż jego urządzenia energetyczne zostały legalnie posadowione na gruntach powodów są całkowicie gołosłowne. Pozwany co prawda wskazuje swojego poprzednika w postaci działającego w latach 1978 Zakładu (...) w G. Rejon w E., ale nie wykazuje w żaden sposób, aby jego poprzednik prawny był uprawniony do korzystania z nieruchomości której obecnie właścicielem jest powód, a do czasu przekazania mu w dnia 26 października 1990r. gospodarstwa byli nimi małżonkowie J. i O. B..

Z przedłożonych przez pozwanego dokumentów w postaci ogólnej charakterystyki stacji elektroenergetycznej, protokoły przekazania-przyjęcia środka trwałego oraz dokumenty inwentaryzacyjne dotyczące przebiegu linii przesyłowych, oraz mapki z naniesionym przebiegiem linii nie wynika w żaden sposób aby urządzenia energetyczne wchodzące w skład pozwanego Przedsiębiorstwa zostały zainstalowane na nieruchomości stanowiącej obecnie własność powodów i powódki w trybie mogącym stanowić podstawę do legalnego korzystania z cudzej nieruchomości wbrew woli właściciela.

Problematyka budowy i korzystania z linii energetycznej na cudzym gruncie i możliwości domagania się stosownego wynagrodzenia czy odszkodowania została obszernie przedstawiona w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2005 III CZP 80/05 OSNC 2006/9/146 , gdzie w pierwszej kolejności przypomniano, że własność w znaczeniu prawnym wyraża się formą korzystania z rzeczy przez osobę, która legitymuje się tytułem właścicielskim i stosownie do art. 140 k.c. właścicielowi służy na zasadzie wyłączności prawo do posiadania, używania, pobierania pożytków i innych przychodów, przetwarzania, zużywania albo zmieniania rzeczy.

Poza ograniczeniami płynącymi z woli właściciela, prawo własności może być poddane ograniczeniom z woli ustawodawcy lub przez wzgląd na zasady współżycia społecznego, przy czym katalog ograniczeń ustawowych podyktowany jest ciężącymi na organach władzy obowiązkami w zakresie realizacji celów publicznych.

Pozwany co prawda powołuje na przepisy prawne obowiązujące w dacie instalowania słupów energetycznych a mianowicie na art. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz. U. z 1954 Nr 32 poz. 135) w myśl którego osoby mające odpowiednie upoważnienie właściwego zjednoczenia energetycznego i wykonujące obowiązki objęte zarządzeniem o powszechnej elektryfikacji, wyposażone zostały w prawo wstępu na posesje i do budynków, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń bez jakichkolwiek warunków, ale stosownej decyzji administracyjnej nie przedstawia. Pozwany nie wykazał też aby taką decyzję uzyskał na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. z 1974r. Nr 10 poz. 654) ustanawiającego szczególny tryb wywłaszczenia nieruchomości w razie zakładania i przeprowadzania na nieruchomości m.in. przewodów służących do przesyłania elektryczności pod warunkiem jednak, że nieruchomość straciła dla właściciela przydatność do racjonalnego wykorzystania.

Zainstalowane przewody i urządzenia na gruncie z natury są nieusuwalne i stanowią część infrastruktury technicznej przedsiębiorstwa przesyłowego. Nawet jeśli zainstalowanie tych urządzeń nie powoduje degradacji gruntu albo nie niweczy dotychczasowego jego przeznaczenia, z reguły oznacza obniżenie walorów użytkowych gruntu, co dla właściciela jest równoznaczne z uszczerbkiem majątkowym mogącym wystąpić w zróżnicowanej postaci. Powstałe w takich okolicznościach roszczenia w przypadku budowy obiektów budowlanych na gruncie, do którego inwestor nie ma tytułu prawnego, mogą być co do zasady dochodzone od inwestora.

Skutki tego rodzaju obciążenia dotyczą właściciela, który legitymuje się tytułem własności.

W tym względzie brak jest regulacji we wskazanych wyżej ustawach. Z braku zatem szczególnego uregulowania rozpoznawanie sporów o należność za bieżące korzystanie przez Przedsiębiorstwo (...) z cudzej nieruchomości należy

do drogi sądowej, zaś ich materialną podstawę stanowią przepisy kodeksu cywilnego dotyczące wynagrodzenia czy też odszkodowania na podstawie art. 223 i następnego k.c.

Niewątpliwym jest, że w niniejszej sprawie chodzi o trwałe następstwo w postaci obciążenia nieruchomości działek gruntu nr (...) należących do powoda .

Na nieruchomościach tych jest posadowionych zgodnie z ustaleniami biegłego sądowego z zakresu energetyki J. K. (2) trzy słupy nN z linią napowietrzną nN, na działce nr (...), a na działce (...) dwa słupy nN z linią napowietrzną nN. Natomiast słup żelbetowy typu (...) z oprawą oświetleniową znajduje się poza działką nr (...). Z ustaleń biegłego wynika też, że linia napowietrzna na działce przebiegająca na działce nr (...) stanowi część składową przyłącza napowietrznego do budynku mieszkalnego powoda znajdującego się na tej działce. Słupy znajdujące się na tej działce gruntu to dwa słupy żelbetowe przelotowe i jeden słup żelbetowy rozkraczny. Natomiast na działce nr (...) znajdują się dwa słupy żelbetowe przelotowe i jeden słup rozkraczny. W oparciu o te ustalenia biegły wyliczył, że powierzchnia gruntu niemożliwa do użytkowania to na działce gruntu nr (...) pod linią napowietrzną zasilającą budynek mieszkalny powoda to $37,4 \text{ m}^2$, a na działce nr (...) m^2 . Biegły ten wskazał ponadto, że linia nN nie powoduje oddziaływania elektromagnetycznego, w związku z czym obszar pod linią i w jej pobliżu może być użytkowany na prowadzenie działalności rolniczej; uprawę roślin, pastwiska.

Powód domaga się wynagrodzenia od pozwanego za okres 10 lat poprzedzających wniesienie niniejszego powództwa, przyjmując, że wyłączona jest możliwość korzystania nie tylko z powierzchni zajętej pod słupami ale i całym pasie działki na którym przebiega linia energetyczna. Powód wylicza tę powierzchnię na 1.230 m^2 , a wysokość należnego mu odszkodowania za okres 10 lat na kwotę 295.200,- zł przyjmując stawkę 2,- zł za 1 m^2 .

Przedmiotowa nieruchomość w dacie wytoczenia powództwa była nieruchomością rolną na której zgodnie z zeznaniami powoda W. B. prowadzi on hodowlę bydła ostatnio w ograniczonym zakresie, bo zaledwie ośmiu sztuk. Oznacza to, że grunty powoda to głównie pastwiska.

W tych okolicznościach przyjęte przez biegłego z zakresu energetyki J. K. (2) wyliczenia, że trwałe wyłączony z możliwości użytkowania jest grunt bezpośrednio znajdujący się pod urządzeniami pozwanego o łącznej powierzchni $66,25 \text{ m}^2$ należy uznać za uzasadnione. Sąd ustalenia biegłego z zakresu elektroenergetyki w tym zakresie podziela w całości. Nie znajduje racjonalnego bowiem w sytuacji gdy grunty powoda są wykorzystywane jako pastwiska przyjmowanie jakiegokolwiek strefy ochronnej, tym bardziej że jak biegły w swojej opinii wskazał, pole elektromagnetyczne wytwarzane wokół i pod liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi Nn nie stanowi zagrożenia ze względu na małą wartość natężenia tego pola, które nie przekracza dopuszczalnych wartości granicznych. Mając na to uwagę Sąd oddalił wniosek powoda o powołanie kolejnego biegłego z zakresu elektroenergetyki celem ustalenia ograniczonej strefy ochronnej wzdłuż linii przebiegającej przez działki powoda. Biegły bowiem w ustnych wyjaśnieniach do opinii sporządzonej na piśmie w sposób jednoznaczny wskazał, iż takie strefy wylicza się ze względów na przepisy BHP przy pracach budowlanych, na składowiskach lub podczas prac sprzętem budowlanym zmechanizowanym.

Mając natomiast uwagę opinię biegłego z zakresu (...), który jednoznacznie wskazuje na to, że nieruchomość powoda to grunty zadrzewione i pastwiska trwałe (działka nr (...)) oraz grunty orne, użytki rolne zabudowane pastwiska trwałe i niewielkim procencie nieużytki (działka nr (...)). Działki te stanowią część gospodarstwa rolnego położonego we wsi Ł. około 8 km od siedziby gminy P. przy drodze P. – B.. Wieś jest niewielka zamieszkała przez rolników prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. Biegły podkreślił, że fakt zaopatrzenia gospodarstwa rolnego w energię elektryczną wpływa na podwyższenie jego wartości. Biegły określił lokalizację przedmiotowych działek jako średnio dobrą. Przyjmując do wyliczeń wynagrodzenia powierzchnię gruntu trwale wyłączoną z użytkowania ze względu na posadowione na niej słupy tj. $66,25 \text{ m}^2$ oraz ceny stosowane przy transakcjach podobnymi gruntami za 1 m^2 biegły wyliczył wynagrodzenie należne powodowi za bezumowne korzystanie z gruntu na kwotę 150,-zł.

Sąd podzielił opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości w całości. Jest ona bowiem wyczerpująca, bezstronna i rzeczona, a przede wszystkim oparta na realiach rynku w zakresie obrotu nieruchomościami.

W tych okolicznościach całkowicie niewiarygodne są zeznania świadka S. W. (1), że to powód zwrócił się do niego aby pomógł mu przekształcić gospodarstwa w bardziej dochodowe między innymi przez zmianę przeznaczenia choćby części gruntów na działki budowlane lub rekreacyjne. Wątpliwości Sądu budzą też zeznania tego świadka co przyjętego sposobu kwalifikowania charakteru gruntów a w związku z tym i wyliczenia należnego wynagrodzenia.

W taki sam sposób należy ocenić złożone przez powoda uwagi do opinii biegłego z zakresu (...)sporządzone przez (...)S. W. (1) Są one konsekwencją wyliczeń roszczenia powódki i w ocenie Sądu są całkowicie oderwane od realiów rynkowych w zakresie obrotu nieruchomościami rolniczymi.

Nie został też uwzględniony wniosek powoda o powołanie kolejnego biegłego z zakresu wyceny nieruchomości. Okoliczność że strona nie zgadza się z opinią nie oznacza że jest ona wadliwa. Przekonanie strony o nieprawidłowym jej zdaniem zaniżonym wyliczeniem przez biegłego wynagrodzenia za bezumowne korzystnie przez pozwaną z gruntów zajętych pod urządzenia elektroenergetyczne nie uzasadnia przeprowadzania dowodu z kolejnych biegłych. Sąd nie jest bowiem zobowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni korzystną dla siebie tezę i oddala te wnioski od momentu dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornej sprawy (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 sierpnia 2012r III AUa 330/12 LEX 1216321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 28 sierpnia 2011r IACa 316/11 LEX 1095795).

Mając na uwadze powyższe oraz postanowienia art. 225 k.c. i art. 230 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 150,-zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 17 kwietnia 2012r. „oddalając powództwo w części pozostałej jako niezasadnego.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powód wygrał sprawę w 0,05 %, co uprawnia do przyjęcia iż ponosi on odpowiedzialność za całość kosztów procesowych. Na kwotę tę składa się wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 7.200,-zł (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 490) plus zwrot uiszczony przez niego zaliczki na wynagrodzenie biegłego w kwocie 2000,-zł i kwota 17,-zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Z uwagi na częściowe zwolnienie powoda od kosztów sądowych Sąd nie obciążał go dalszymi kosztami opinii biegłych ponad uiszczoną na poczet tych wydatków kwotą 1000,-zł.